

Maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosaston elinkeinokalatalousyksikölle

Valtioneuvoston asetus Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston Suomen ohjelmasta 2021–2027 myönnettävästä tuesta annetun asetuksen muuttamisesta

Finanssiala ry (FA) pitää ehdotettua valtioneuvoston asetuksen muutosta perusteltuna

FA pitää myönteisenä, että Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) Suomen ohjelmassa otetaan käyttöön takausmuotoinen rahoitusväline. Sen tavoitteena on helpottaa meri-, kalatalous- ja vesiviljelyalan – käytännössä kalatalousalan mikro-, pienten ja keskisuurten yritysten – lainarahoituksen saatavuutta erityisesti tilanteissa, joissa rahoituksen saantia rajoittavat riittämättömät vakuudet.

FA pitää tärkeänä, että rahoitusväline toimii jatkossakin markkinaehtoista rahoitusta täydentävänä eikä sitä korvaavana instrumenttina. Rahoituksen myöntämisen edellytyksenä tulee aina olla toiminnan kannattavuus sekä riittävä ja uskottava selvitys hankkeen taloudellisista edellytyksistä, riskienhallinnasta ja vastuullisuudesta. Pelkkä vakuus tai takaus ei yksinään voi muodostaa perustetta rahoituspäätökselle.

FA huomauttaa, että kalatalousalan rahoituksen kysyntä on kokonaisuutena varsin rajallista. Tästä huolimatta FA suhtautuu rahoitusvälineen käyttöönottoon myönteisesti, sillä se voi kohdennetusti edistää toteuttamiskelpoisten investointi- ja kehittämishankkeiden rahoituksen saantia, erityisesti aloittavien toimijoiden osalta. FA näkee myönteisenä myös sen, että esitys tukee kotimaisen kalan tuotantoa, jalostusta ja käyttöä, millä on merkitystä sekä elinkeinopolitiikan että huoltovarmuuden näkökulmasta.

Aloittavan kalastajan määrittely ja viranomaisvastuu

FA pitää tärkeänä, että aloittavan kalastajan määrittely on selkeä, yhdenmukainen ja ennakoitava. Rahoituksen käytännön toteutuksen kannalta on keskeistä, ettei tulkintavastuu korotetun takauksen (75 %) edellytysten täytymisestä jää rahoittajalle. Pankin näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että takausta välittävä viranomainen vahvistaa hakijan aseman aloittavana kalastajana osana päätöksentekoa.

On myös perusteltua, että määrittely kattaa eri yritysmuodot. Selkeä ja johdonmukainen viranomaislinjaus tukee hakijoiden yhdenvertaista kohtelua ja vähentää rahoitusprosessiin liittyvää tulkinta- ja epävarmuusriskiä.

Tuen enimmäismäärien ennakoitavuus ja hallinnollinen tehokkuus

Rahoittajan ja hanketoimijoiden kannalta on olennaista, että takaukseen sisältyvän laskennallisen tuen määrä sekä EMKVR-tuen enimmäismäärät ovat selkeästi ja ennakoivasti tiedossa jo rahoitushankkeen valmisteluvaiheessa. Tämä edellyttää käytännössä, että tukielementti ilmenee selkeästi takausasiakirjoista tai muusta vastaavasta viranomaisaineistosta.

FA pitää tärkeänä, ettei rahoittajalle jää vastuuta arvioida suorien avustusten ja takaukseen sisältyvän tuen yhteenlaskettua määrää ilman riittävää viranomaisen tuottamaa laskentapohjaa. Selkeät ohjeet ja yhtenäiset laskentamallit vähentäisivät hallinnollista työtä ja ehkäisivät tilanteita, joissa hankkeen tukikelpoisuus selviää vasta rahoituspäätöksen jälkeen. Tähän liittyen FA pitää

myönteisenä menettelyä, jossa hakija hankkii ensin ehdollisen lainatarjouksen. Menettelyn toimivuuden kannalta on kuitenkin keskeistä, että jo tässä vaiheessa voidaan luotettavasti arvioida, alittuvatko sovellettavat tuen enimmäisrajat.

Luotonantajalle asetettavaa raportointivelvoitetta arvioitaessa on tärkeää huomioida myös raportointiin liittyvät hallinnolliset kustannukset. Mikäli rahoitusvälineen käyttö jää määrällisesti rajalliseksi, voivat raportointivelvoitteista aiheutuvat kustannukset muodostua suhteellisen merkittäviksi. Tämän vuoksi raportoinnin toteutustapaa olisi perusteltua tarkastella siten, että se on mahdollisimman kustannustehokas ja tarkoituksenmukainen, huomioiden pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa omaksuttu pidätyvä suhtautuminen yritysten hallinnollisen taakan lisäämiseen, kuitenkin vaarantamatta EU-rahastorahoitukseen liittyviä seuranta- ja raportointivaatimuksia.

Takausmuodon oikeudellinen luonne

FA katsoo, että takauksen oikeudellisella luonteella on merkittävä vaikutus rahoitusvälineen käytännön toimivuuteen. Rahoittajan näkökulmasta omavelkainen takaus on tyypillisesti selkeämpi ja operatiivisesti ennakoitavampi kuin toissijainen takaus. Toissijaiseen takaukseen liittyvät pitkät perintä- ja selvitysprosessit lisäävät kustannuksia ja heikentävät instrumentin käytettävyyttä. Tästä syystä FA pitää perusteltuna arvioida mahdollisuutta käyttää omavelkaista takausta silloin, kun se on valtioneuvoston sääntelyn puitteissa mahdollista.

Takausten kesto ja kohdentuminen

FA pitää asetuksessa esitettyä takauksen enimmäiskesto (10 vuotta) riittävänä ja tarkoituksenmukaisena. Kalatalousalan rahoituksessa tätä pidemmät laina-ajat ovat harvinaisia.

Lisäksi FA katsoo hyödylliseksi, että asetuksessa tai sitä koskevassa ohjeistuksessa täsmennetään, onko takaus lainakohtainen vai liittyykö siihen hakijakohtaisia rajoitteita. Selkeä linjaus siitä, voiko sama toimija tietyin edellytyksin hakea takausta useampaan erilliseen lainaan eri ajankohtina, parantaisi sääntelyn ennakoitavuutta ja tukisi rahoitusvälineen tarkoituksenmukaista käyttöä.

Yhteenveto

Kokonaisuutena FA katsoo, että ehdotettu asetuksen muutos muodostaa tarkoituksenmukaisen ja rajatun keinon kalatalousalan toimintaedellytysten tukemiseksi osana EMKVR-ohjelmaa. Selkeällä viranomaisohjeistuksella ja ennakoitavilla menettelyillä rahoitusvälineen vaikuttavuutta ja käytännön toimivuutta voidaan edelleen vahvistaa.

FINANSSIALA RY

Veli-Matti Mattila
johtaja, pääekonomisti